

Wołoszyński, Ryszard W.

Sprawozdanie z działalności Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN w 2000 r.

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 46/3, 232-240

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN W 2000 R.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-ORGANIZACYJNA

Zgodnie z tradycją Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN każde z zebrań plenarnych składało się z dwóch części: naukowej (przeważnie o charakterze interdyscyplinarnym) i organizacyjnej. W naukowej części tych posiedzeń uczestniczyli poza członkami Komitetu także inni zaproszeni historycy różnych dziedzin nauki z całego kraju, co ma istotne znaczenie dla upowszechnienia – a niekiedy i ukierunkowania – badań dziejów omawianych dyscyplin.

1. Zebrania plenarne (cztery oraz dodatkowo promocja wydawnictw KHNiT)

1.1. 8 marca 2000 r. z referatem inż. Jerzego Jasiuka: *Wkład Polaków do rozwoju techniki w XX wieku*. Przedstawiany okres podzielony został na cztery części, związane z warunkami politycznymi i ogólnymi, w jakich znajdował się naród polski. Do roku 1918 przynajmniej około dziesięciu przedstawicieli polskiej myśli technicznej można uznać za wybitnych w skali europejskiej, a nawet światowej. W drugim podokresie, do zakończenia drugiej wojny światowej, osiągnięcia licznych polskich reprezentantów nauk technicznych pozwalają wysoko ocenić ich wkład w rozwój m.in. metod przetwórstwa metali, lotnictwa, elektroniki oraz różnych urządzeń, wyciskiwanych w przemyśle wojennym państw koalicji antyhitlerowskiej. Od roku 1945 po 1990, mimo sporych sukcesów w niektórych dziedzinach, generalnie zwiększył się odstęp między poziomem techniki światowej i polskiej. Mimo przemian ustrojowych ostatniego dziesięciolecia z wielu przyczyn – m.in. natury finansowej – ten rozdział nie uległ zmniejszeniu, a nawet w wielu przypadkach jeszcze wzrósł.

W ożywionej dyskusji, w której udział wzięło kilkunastu uczestników zebrania, szczególnie podkreślono walory syntetycznego opracowania, zachęcając inż. Jerzego Jasiuka do przedstawienia wyników jego ustaleń, uzupełnionych w niektórych punktach przez dyskutantów, w formie osobnego opracowania, a na razie przynajmniej artykułu.

W drugiej części zebrania prof. dr hab. med. Edward Rużyło przedstawił działalność Polskiego Wydziału Lekarskiego na Uniwersytecie w Edynburgu w latach 1941–1949 na tle rozwoju stosunków polsko-szkockich od wieku XV. Po dyskusji przyjęto wniosek o powołaniu osobnej komisji KHNiT do spraw badania polsko-szkockich związków naukowych i kulturalnych pod przewodnictwem prof. dr hab. med. Tadeusza Brzezińskiego – honorowym przewodniczącym został prof. dr hab. med. Edward Rużyło.

1.2. 7 maja 2000 r. główny referat wygłosił prof. dr hab. Józef Hurwic, członek honorowy KHNiT. Omawiając zagadnienie: *Epistemofobia – niepokojące zjawisko na przełomie tysiącleci* stwierdził, iż współczesna nauka nie jest lubiana w szerszych kręgach społecznych i zjawisko to określił jako „epistemofobię“. Osiągnięcia nauki nie przekładają się na wzrost ogólnego dobrobytu na świecie. Uczeni i nauka są oskarżani o przyczynianie się do zatrucia atmosfery ziemskiej. Prawdziwe osiągnięcia nauki stają się coraz bardziej hermetyczne, trudne do popularyzacji, co ułatwia rozwój pseudonauki, np. astrologii. Pozycja nauki bardzo obniżyła się w hierarchii odczuć społecznych, a wielu ludzi czuje się zagubionych we współczesnym świecie. Rozwiązanie takich problemów może i musi przynieść jednak sama nauka, choć jej rozwój winien być odpowiednio kontrolowany. Ten ostatni problem był szczególnie rozważany w toku bardzo ożywionej dyskusji, w której wzięło udział dwunastu uczestników zebrania. Zwrócono też uwagę na błędy, popełniane przez samych uczonych w prezentacji i popularyzacji ich badań. Tematykę tę rozwinął i pogłębił referent w wystąpieniu na zakończenie dyskusji.

Po przerwie prof. dr hab. Konrad Rudnicki przedstawił referat *O mechanice nieba Tadeusza Augustyna Rakowieckiego 1878–1965*. Z wykształcenia lekarz, osiadły i praktykujący przez kilka dziesięcioleci w Hajnówce, Rakowiecki zajął się również literaturą piękną, a także astronomią. W tej dziedzinie prowadził badania teoretyczne, a mianowicie dokonywał wyliczeń astronomicznych. W latach 1929–1932 opublikował wysoko ocenione przez specjalistów dzieło *Drugi planet i komet* – nie przyjął jednak propozycji objęcia katedry astronomii na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie.

W dyskusji uczestniczyło sześciu uczestników zebrania. Podkreślali oni zasługi naukowe T.A. Rakowieckiego. Referent zapowiedział dalsze rozwinięcie tematu podczas czerwcowej sesji wyjazdowej KHNiT.

1.3. 27 września 2000 – referat przedstawił prof. dr hab. Roman Duda: *Emigracja matematyków polskich XVIII–XX w.* Referent stwierdził, że od połowy XVIII w. występowało zjawisko emigracji uczonych z ziem polskich z przyczyn politycznych. Podając kilkanaście przykładów matematyków, generalnie zauważył, że „polskie talenty“ rozchodziły się wtedy we wszystkich kierunkach, niewiele tylko miało okazję w pewnych okresach rozwijać się w ojczyźnie. W ostatnich latach przed pierwszą wojną światową kształtować się zaczęła Polska Szkoła Matematyczna we Lwowie, a potem i w Warszawie. Jednak od połowy lat 30-tych wielu jej wybitnych przedstawicieli emigrowało, widząc zagrożenie wojną i narastającym antysemityzmem. Znaczna część tych wychodźców, których liczba zwiększyła się w okresie drugiej wojny światowej, nie zrywała jednak związków z polskością. Po roku 1945 pojawiły się duże możliwości pracy dla matematyków w odbudowanych uczelniach wyższych i instytutach, ale warunki badań były trudne. Polityczne uwarunkowania karier powodowały ponowne

nasilanie się tendencji emigracyjnych, wręcz wyniszczających niektóre ośrodki naukowe – zwłaszcza po roku 1968.

W ożywionej dyskusji głos zabrało kilkunastu uczestników zebrania. Rozważano m.in. sprawę do kiedy można uważać uczonego polskiego pracującego za granicą, za emigranta, a od kiedy za całkowicie już związanego z obcym środowiskiem. Decydować winno utrzymywanie kontaktów z ośrodkami krajowymi. Powstają tu różne problemy – niektórzy matematycy wręcz demonstrowali swe korzenie narodowe, inni tylko się ich nie zapierali, choć byli często wiązani z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Polska szkoła matematyczna nie odzyskała po roku 1945 dawnego znaczenia, ale wpłynęło na to wiele przyczyn, nie tylko emigracja.

1.4. 15 listopada prof. dr hab. med. Jerzy Szaflik omówił temat: *Historia usuwania zaćmy od czasów najdawniejszych oraz najnowsze osiągnięcia w tym zakresie*. Zabieg usuwania – czy raczej spychania – zaćmy był wykonywany już w głębokiej starożytności, od trzech tysięcy lat przed naszą erą (Egipt, Babilonia, Indie). Technika nie ulegała istotnym zmianom aż do wieku XVIII naszej ery, choć wprowadzano szereg ulepszeń i nowych instrumentów. W Polsce pierwsze takie operacje odnotowano w początkach XVI wieku. Nowe metody operowania zaćmy – dość skomplikowane – wprowadzono w połowie wieku XVIII, gdy ustalono też istotę zmętnień soczewki. W Polsce osobne szpitale i Instytut Oftalmiczny rozwijają się od lat 20-tych XIX wieku. Istotne znaczenie miało zastosowanie od połowy tego stulecia środków znieczulających. Radykalny postęp w eliminowaniu zaćmy przyniosło ostatnie półwiecze wraz z wprowadzeniem sztucznych soczewek w miejsce usuwanych zmętniałych. Referat ilustrowany był nader interesującymi przeżroczami.

W dyskusji podkreślono wielki osobisty wkład referenta do rozwoju współczesnej okulistyki polskiej. Kilku dyskutantów zastanawiało się też nad stosowaniem różnych środków znieczulających i w dawniejszych okresach. Rozważano również różne poglądy na powstawanie zaćmy – czynniki genetyczne i środowiskowe – oraz możliwości zastosowania kriochirurgii przy operacjach okulistycznych.

1.5. 19 grudnia 2000 r. miała miejsce promocja dwóch książek. Pierwsza z nich to wydane w serii KHNiT opracowanie prof. dr hab. Tadeusza Mariana Nowaka, wiceprzewodniczącego KHNiT, *Polskie tłumaczenia europejskiej literatury wojskowej dokonane w XVI–XVIII wieku*. Dzieło to omówił szczegółowo inż. Jerzy Jasiuk, poczym głos zabrał sam Autor oraz niektórzy obecni. Wszyscy podkreślali znaczenie tego pionierskiego ujęcia.

Druga publikacja to *Wiktor Dega znany i nieznany*, opracowana przez prof. dr hab. Irenę Stasiewicz-Jasiukową, a przygotowana przez Wydawnictwo Akademii Medycznej w Poznaniu. Sylwetkę prof. Degi i treść publikacji przedstawił prof. dr hab. med. Tadeusz Brzeziński. Zebrani uzupełnili nader interesujące

ujęcie dalszymi szczegółami i uwagami o osiągnięciach naukowych, zawodowych i społecznych bohatera promowanej publikacji.

2. Posiedzenia Prezydium KHNiT (trzy)

2.1. 8 marca 2000. Przewodnicząca KHNiT prof. dr hab. Irena Stasiewicz-Jasiukowa przedstawiła problemy polsko-angielskiego wydania korespondencji Jana Jonstona z Sauelem Hartlibem. Zebrani ustalili zakres prac prof. dr hab. Tadeusza M. Nowaka jako redaktora części wydawanych tekstów tej edycji upoważniając go zarazem do pobrania odpowiedniego honorarium wydawniczego. Przewidziano, że tom 12 serii wydawniczej Komitetu obejmuje autobiografię i listy naukowe prof. dr hab. med. Wiktora Degi. Jeśli jednak materiały te zostaną opublikowane wkrótce w Poznaniu na ich miejsce ogłoszona będzie inna książka – zapewne ta, którą przygotowuje prof. dr hab. Gabriel Brzęk.

2.2. 17 maja 2000. Ustalono temat i termin kolejnego posiedzenia plenarnego na drugą połowę września. Przewodnicząca KHNiT poinformowała o braku funduszy na delegację przedstawiciela Komitetu na sympozjum w sprawie nauczania historii nauki i techniki – podjęte zostaną jednak ponowne zabiegi o ich uzyskanie. Kandydatura prof. dr hab. Romana Dudy na wiceprzewodniczącego Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki uzyska zapewne poparcie ze strony historyków nauki z Czech, Słowacji oraz innych krajów środkowoeuropejskich. Przyjęto projekt złożenia do wydawnictwa KHNiT prac prof. dra hab. Bronisława Średniawy o historii studium fizyki na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz prof. dra hab. Jerzego Pawłowskiego o historii entomologii.

2.3. 15 listopada 2000. Przewodnicząca KHNiT PAN prof. dr hab. Irena Stasiewicz-Jasiukowa przedstawiła projekt wydawnictw, mających udokumentować 50-lecie funkcjonowania Komitetu. Przewidziany jest tom szkiców o jego przewodniczących i wybitnych członkach, a opracowanie mgr Witolda Sygockiego, dotyczące początków prac Komitetu po ew. rozszerzeniu i uzupełnieniu będzie wydane w formie osobnej broszury. Członkowie Prezydium zaakceptowali propozycje Przewodniczącej. Omówiono też trudności ze zorganizowaniem dorocznej naukowej sesji wyjazdowej Komitetu – być może uda się ją zrealizować w węższych ramach. Zaakceptowano raz jeszcze kandydaturę prof. dra hab. Romana Dudy na stanowisko wiceprzewodniczącego Międzynarodowej Sekcji Historii Nauki, zalecając uzyskanie efektywnego poparcia ze strony delegacji krajów Europy Środkowej. Omówiono wreszcie przebieg przewidzianej na grudzień promocji wydawnictw KHNiT i innych, związanych z problematyką historii nauki.

3. Zebrania Komisji

W ramach Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN działają następujące komisje specjalistyczne:

- a) Komisja Nauk Społecznych – przewodniczący prof. dr hab. Lech Mokrzecki (Gdańsk)
- b) Komisja Historii Nauk Ścisłych, działająca w dwóch podkomisjach:
 - Historii Astronomii i Matematyki – przewodnicząca dr Zofia Pawlikowska-Brożek (Kraków)
 - Historii Fizyki i Chemii – przewodniczący prof. dr hab. Roman Mierzecki
- c) Komisja Historii Nauk Przyrodniczych – przewodniczący prof. dr hab. Tomasz Majewski (Warszawa)
- d) Komisja Historii Nauk Medycznych – przewodniczący prof. dr hab. med. Tadeusz Brzeziński (Szczecin)
- e) Komisja Historii Nauk Technicznych – współprzewodniczący prof. dr hab. Irena Turnau (Warszawa), inż. Jerzy Jasiuk (Warszawa)

Nadto w okresie sprawozdawczym działały dwie komisje interdyscyplinarne:

- a) Komisja Syberyjska – współprzewodniczący prof. dr hab. Zbigniew J. Wójcik (Warszawa), dr Antoni Kuczyński (Warszawa)
- b) Interdyscyplinarna Komisja Badań Historycznych Polska–Szkocja – przewodniczący prof. dr hab. med. Tadeusz Brzeziński (Szczecin), przewodniczący honorowy prof. dr hab. med. Edward Rużyło (Warszawa)

Dużą aktywność wykazywała nadal Komisja Syberyjska, która odbyła 5 posiedzeń z 15 referatami przy liczbie obecnych od 15 do 26 osób. Szczególnie ważny był referat prof. M.M. Blombergowej o stratach personalnych nauki polskiej w ZSRR (referat w druku w „Analecta“). Ponadto jedno z zebrania poświęcono omówieniu dorobku naukowego syberyjskiego antropologa Juliana Tylko-Hryncewicza (referaty: prof. M.M. Blombergowa, dr A. Kuczyński, prof. A. Śródka, mgr M. Żuk). Inspirowano i merytorycznie organizowano dwa sympozja syberyjskie ogólnokrajowe. Pierwsze z nich w październiku 2000 r. odbyło się dzięki Towarzystwu Muzeum Tatrzańskigo i poświęcone było dokonaniom naukowym na Dalekim Wschodzie i w Galicji Bronisława Piłsudskiego. Na sympozjum tym referaty przedstawili dr A. Kuczyński i prof. Z. Wójcik. Członek Komisji prof. M.M. Blombergowa przygotowała na 2001 r. sympozjum syberyjskie w Uniwersytecie Łódzkim, poświęcone głównie omówieniu polskiego dorobku naukowego w dziedzinie archeologii i etnologii. Na zagranicznych sympozjach naukowych Komisję Syberyjską reprezentowały członkinie Komisji: prof. W. Śliwowska i mgr W. Wernerowa. Uczestniczyły one – z referatami – w jubileuszu 10-lecia stowarzyszenia polonijnego w Irkucku (wrzesień 2000 r.).

Komisja Historii Nauk Społecznych zajmowała się dziejami komunikacji społecznej, organizując jedno zebranie z referatem prof. dr hab. Janusza Rulki i przygotowując następne na rok 2001.

Komisja Historii Nauk Ścisłych:

- w podkomisji Historii Astronomii i Matematyki zorganizowała w kwietniu sesję naukową astronomiczno-fizyczną z referatami dra J. Mietelskiego i prof. dr hab. Bronisława Średniawy (publikowany w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki“). 8–12 maja przy współudziale podkomisji została zorganizowana w Zeiloniej Górze XIV Szkoła Historii Matematyki na temat: „Matematyka czasów Gaussa“ z referatami członków podkomisji prof. dr hab. Romana Dudy, prof. dr hab. Jerzego Mioduszeńskiego, dr Jana Mietelskiego i dr Zofii Pawlikowskiej-Brożek. Nadto członkowie podkomisji współpracowali aktywnie z Komisją Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności.
- w podkomisji Historii Fizyki i Chemii zorganizowano 27 listopada zebranie poświęcone 100-leciu teorii Maxa Plancka i 200-leciu podręcznika Jędrzeja Śniadeckiego *Początki chemii*. Referaty wygłosili prof. dr hab. Kazimierz Rzążewski z Instytutu Fizyki PAN oraz członkowie podkomisji prof. dr hab. Roman Mierzecki i dr Halina Lichocka.

Komisja Historii Nauk Przyrodniczych zajęła się przygotowaniem przyrodniczej strony Sesji wyjazdowej KHNiT do Białowieży (referaty prof. dr hab. Tomasza Majewskiego, dr hab. Wandy Grębeckiej oraz prof. dr hab. Jerzego Pawłowskiego). Rozpoczęto również przygotowania do jubileuszu 200-lecia Liceum (Gimnazjum) w Krzemieńcu w 2005 r.

Komisja Historii Nauk Medycznych była współorganizatorką sympozjum „Rola nauczania historii medycyny w wykształceniu i wychowaniu lekarza“, które odbyło się w dniach 11–12 lutego w Szczecinie.

Przewodniczący Komisji przygotowuje materiały do memoriału w sprawie zakładów historii medycyny i nauczania przedmiotów humanistycznych na studiach medycznych. Przygotowuje również kolejny Zjazd Polsko-Niemiecki, odbywając odpowiednie spotkania ze współorganizatorami w Halle.

Komisja Historii Nauk Technicznych współdziałała przez swego przedstawiciela w pracach Komisji Rządowej w sprawie działalności Muzeum Żup Krakowskich (szczegóły dalej), a prof. dr hab. Irena Turnau przedstawiła w czasie sesji wyjazdowej KHNiT wyniki swych badań nad techniką polskiego krawiectwa w okresie XIV–XIX w.

Interdyscyplinarna Komisja Badań Historycznych Polska–Szkocja powołana w marcu 2000 r., podjęła zabiegi o zorganizowanie przez Instytut Biografistyki Polonijnej PUNO w Paryżu odpowiedniego sympozjum w Szkocji.

4. Sesja wyjazdowa

W dniach 17–19 czerwca 2000 r. odbyła się naukowa sesja wyjazdowa KHNiT, w której uczestniczyły 42 osoby. Zwiedzono m.in. Hajnówkę, gdzie w Izbie Pamięci dra Tadeusza Rakowieckiego prof. dr hab. Konrad Rudnicki wygłosił referat o wybitnym lekarzy-astronomie. Następnie w Muzeum Rolnictwa

im. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu referaty o Puszczy Białowieskiej, zwiedzanej następnego dnia, wygłosili wymienieni w pkt. 3 członkowie Komitetu Historii Nauki i Techniki. Uczestnicy zapoznali się również z pracą Stacji Geobotanicznej Uniwersytetu Warszawskiego w Białowieży. Kolejne wizyty, odpowiednio przygotowane przez miejscowych znawców, w ośrodkach kultury tatarsko-muzułmańskiej w Kruszynianach, Bohonnikach i Sokółce oraz obejrzenie zabytków kultury żydowskiej w Tykocinie dopełniły programu sesji. Sesja ta wzbudziła spore zainteresowanie środowisk lokalnych oraz prasy i radia. Szczegółowe opisy jej przebiegu pióra Andrzeja Sas-Jaworskiego zostały już opublikowane – zob. „Przegląd Geologiczny“ vol. 48 nr 10, 2000, s. 866–867 i 947 oraz „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki“ t. 45 nr 3/4, 2000 s. 285–303.

WAŻNIEJSZE PRZEJAWY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

1. Przedstawiciel Komisji Historii Nauk Technicznych KHNiT brał nadal udział w pracach Komisji Rządowej powołanej do rozpatrzenia sprawy umożliwienia pełnej działalności Muzeum Żup Krakowskich wobec kontrowersji, wynikłych z ograniczeń tej działalności powodowanych przez spółki, powstałe w rezultacie restrukturalizacji Kopalni Soli Wieliczka. Komisja będzie zabiegać o dalsze interwencje KHNiT celem utrzymania odpowiedniej pozycji Muzeum.

2. Konferencje organizowane przez Komitet i jego Komisje zostały już scharakteryzowane powyżej – tu zostają jedynie wymienione:

- 2.1. Naukowa Sesja Wyjazdowa 17–19 czerwca 2000
- 2.2. Symposium Syberyjskie, Zakopane, październik 2000
- 2.3. Sesja Naukowa Astronomiczno-Fizyczna, Kraków, kwiecień 2000
- 2.4. XIV Szkoła Historii Matematyki, Zielona Góra, maj 2000 (współorganizacja).

WSPÓLPRACA NAUKOWA Z ZAGRANICĄ

W roku sprawozdawczym, dzięki przynależności prof. dr hab. Romana Dudy, wiceprzewodniczącego Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN (Komitet jest jednocześnie Polską Grupą Narodową) do Prezydium Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki – Sekcja Historii Nauki (IUHPS/DHS) – zintensyfikowała się współpraca KHNiT z tą międzynarodową organizacją. Polscy historycy nauki uczestniczyć będą w realizacji projektu europejskiego podręcznika historii nauki i techniki pod redakcją prof. dr Roberta Halleux'a, sekretarza naukowego IUHPS/H. Ożywiły się w tym okresie kontakty z Komisjami, działającymi w Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki/H, a mianowicie z Komisją Nauczania Historii Nauki i Techniki oraz z Komisją Bibliografii i Dokumentacji, do których przesyła się systematycznie materiały o paralelnej działalności

w Polsce. Prof. Roman Duda uczestniczył aktywnie z ramienia Polski (na koszt własny) w czerwcu 2000 r. w międzynarodowym sympozjum, zorganizowanym w Pradze przez Komisję Nauczania Historii Nauki i Techniki IUHPS/H, na którym między innymi podjęto pewne ustalenia merytoryczne związane z XXI Międzynarodowym Kongresem Historii Nauki, który odbędzie się w Meksyku w dniach 8–14 lipca 2001 roku. Polska Grupa Narodowa ustaliła, że delegatem na ten Kongres będzie prof. dr hab. Roman Duda – historyk matematyki, były rektor Uniwersytetu Wrocławskiego, który kandyduje na stanowisko wiceprzewodniczącego IUHPS/H. Przesłano już w tej sprawie zgłoszenie do władz Międzynarodowej Unii. Uzyskano poparcie kilku innych krajów Europy Środkowej, które zgłosiły również tę kandydaturę. Ubolewania godny jest natomiast fakt, że mimo poważnych przygotowań do XXI Kongresu, będzie mogła w nim uczestniczyć z ramienia PAN zaledwie jedna osoba.

Bardziej aktywny udział Polskiej Grupy Narodowej w IUHPS/H przyczynia się do większego zainteresowania w skali światowej specyfiką polskiej koncepcji historii nauki, w której postuluje się zrównanie rangi nauk społecznych z preferowanymi w IUHPS/DHS dziejami nauk ścisłych i przyrodniczych.

Inne formy współpracy z zagranicą

Komitet Historii Nauki i Techniki PAN współpracuje systematycznie z Towarzystwem Kultury Polskiej Ziemi Lidzkiej na Białorusi. Kontynuowano wydawanie wspólnej dwujęzycznej serii publikacji „Wybitni Polacy na Ziemi Lidzkiej” pod red. Ireny Stasiewicz-Jasiukowej, przewodniczącej KHNiT PAN (szerzej niżej, w punkcie Działalność wydawnicza).

Dalsza współpraca z niemieckimi historykami medycyny została omówiona w punkcie 1–3, podobnie powiązania zagraniczne wskazano przy przedstawianiu prac komisji interdyscyplinarnych – Syberyjskiej i Badań Historycznych Polska–Szkocja.

Pominięta została, ożywiona działalność naukowa członków KHNiT PAN z ośrodkami zagranicznymi, która nie łączy się bezpośrednio z planami prac Komitetu.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

W serii wydawniczej KHNiT PAN „Roprawy z dziejów nauki i techniki” ukazały się tomy X i XI serii, a mianowicie:

Tadeusz Marian N o w a k : *Polskie tłumaczenia europejskiej literatury wojskowej dokonane w XVI–XVIII wieku*. Retro-Art., Warszawa 2000, 187 s. (nakład 250 egz., cena 15 zł).

The Letters of Jan Jonston to Samuel Hartlib – Listy Jana Jonstona do Samuela Hartliba, opr. W.J. H i t c h e n s , Adam M a t u s z e w s k i , John

Young, rec. T.M. Nowak i M. Greengrass. Retro-Art., Warszawa 2000 269 + X s. wyd. KHNiT PAN i Hartlib Papers Project University of Sheffield – publikację sfinansowała Akademia Brytyjska (nakład 200 egz., cena 15 zł).

W ramach serii „Wybitni Polacy na Ziemi Lidzkiej“ wydano wspólnie z Towarzystwem Kultury Polskiej Ziemi Lidzkiej (Białoruś) publikację: Jadwiga Garbowska, Krzysztof Jakubowski: *Ignacy Domeyko (1802–1889)*. Warszawa-Lida 2000 63 s. – wyd. w językach polskim i białoruskim.

Przewidziana do publikacji w serii „Rozprawy z dziejów nauki i techniki“ książka Wiktor Dega znany i nieznany, opr. Irena Stasiewicz-Jasiukowa, ukazała się w r. 2000 w serii „Biblioteka Prac Historycznych Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu“.

Informacja o całokształcie działalności wydawniczej KHNiT za lata 1994–1999, opracowana przez Witolda Sygockiego, opublikowana została w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki“ r. 45 nr 2/2000 s. 164–171 i w piśmie „Wydawca“ nr 8–9 2000 s. 24–25, a także w postaci osobnej broszury, wyd. przez Retro-Art. 10 s.

INNA DZIAŁALNOŚĆ KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

Aktywność terenowa Komitetu i jej znaczenie dla należytego poznania kraju i jego kultury przedstawiona została przez Przewodniczącą Komitetu prof. dr hab. Irenę Stasiewicz-Jasiukową w wywiadzie na łamach pisma „Gmina i Powiat“ nr 6–7, rok 2000, s. 10–11.

Komitet współpracuje z Towarzystwem Przyjaciół Nałęczowa (projekt wspólnej serii wydawniczej), z Wigierskim Parkiem Narodowym, Muzeum Rolnictwa im. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu, z Muzeum Przemysłu Naftowego im. J. Łukasiewicza w Bóbrce, z Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. Kontynuowana była również współpraca z historycznymi sekcjami różnych towarzystw naukowych (Polskie Towarzystwo Botaniczne, Chemiczne, Fizyczne, Matematyczne), Polskim Towarzystwem Historyków Medycyny i Farmacji oraz Komisją Historii Nauki Polskiej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Ryszard W. Wołoszyński
(Warszawa)

POLACY RAZEM – III SYMPOZJUM (LONDYN, 22–25 WRZEŚNIA 2000)

III Sympozjum miało nader uroczysty charakter, odbyło się bowiem z okazji 60-lecia Stowarzyszenia Techników Polskich w Wielkiej Brytanii. Patronat honorowy objęli: Ryszard Kaczorowski, b. prezydent II RP oraz Andrzej Wiszniewski,